

Вінницький національний технічний університет
Кафедра суспільно-політичних наук
Факультет менеджменту та інформаційної безпеки

СОЦІОЛОГІЯ КОНФЛІКТУ

(Вибірковий)
всі рівні вищої освіти

Освітня програма *всі*

Спеціальність *всі*

Викладач: Слободянюк А. В., кандидат соціологічних наук, доцент

Мова викладання: українська

Семестр – 4-й або 6-й

Кредитів ЕКТС – 3

Лекцій – 18 год.

Практичних – 18 год.

Самостійна робота – 54 год.

Вид контролю: залік

Передумови для вивчення дисципліни

Дисципліна «Соціологія конфлікту» базується на категоріальному апараті соціально-гуманітарних дисциплін: філософія, психологія, право та математична статистика. Ця дисципліна безпосередньо пов'язана і доповнює такі дисципліни, як «Менеджмент і адміністрування», «Етика і психологія ділових відносин», «Комунікологія».

Метою викладання дисципліни є сформувати у майбутніх фахівців соціологічне мислення та культуру, оволодіння студентами знань щодо витоків та причин виникнення конфліктів, виявлення закономірностей їх розвитку, можливих моделей управління та розв'язання конфліктів.

Компетентності:

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та проблеми у сферах підприємницької, торговельної та біржової діяльності або в процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів організації і функціонування підприємницьких, торговельних, біржових структур і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 2. Здатність застосовувати отримані знання в практичних ситуаціях.

ЗК 3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 5. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК 6. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 7. Здатність працювати в команді.

ЗК 10. Здатність діяти відповідально та свідомо.

СК 1. Критичне осмислення теоретичних засад підприємницької, торговельної та біржової діяльності.

СК 2. Здатність обирати та використовувати відповідні методи, інструментарій для обґрунтування рішень щодо створення, функціонування підприємницьких, торговельних і біржових структур.

Результати навчання:

ПРН 1. Використовувати базові знання з підприємництва, торгівлі і біржової діяльності й уміння критичного мислення, аналізу та синтезу в професійних цілях.

ПРН 2. Застосовувати набуті знання для виявлення, постановки та вирішення завдань за різних практичних ситуацій в підприємницькій, торговельній та біржовій діяльності.

ПРН 4. Використовувати сучасні комп'ютерні і телекомунікаційні технології обміну та розповсюдження професійно спрямованої інформації у сфері підприємництва, торгівлі та біржової діяльності.

ПРН 5. Організувати пошук, самостійний відбір, якісну обробку інформації з різних джерел для формування банків даних у сфері підприємництва, торгівлі та біржової діяльності.

ПРН 6. Вміти працювати в команді, мати навички міжособистісної взаємодії, які дозволяють досягати професійних цілей.

ПРН 7. Демонструвати підприємливість в різних напрямках професійної діяльності та брати відповідальність за результати.

ПРН 12. Володіти методами та інструментарієм для обґрунтування управлінських рішень щодо створення й функціонування підприємницьких, торговельних і біржових структур.

Тематика

Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні засади вивчення та дослідження соціології конфлікту.

Тема 1. Соціологія конфлікту як галузь соціології. Предмет, структура, функції соціології. Профілактика конфлікту як спосіб його попередження. Концепція і технології превентивних дій. Попередження конфліктів - тактичний крок сучасного менеджменту. Співробітництво як спосіб попередження конфліктів.

Тема 2. Характеристика конфлікту як соціального феномена. Сутність конфлікту та його структура. Необхідні і достатні умови виникнення конфлікту. Суб'єкти конфлікту і їх характеристика. Предмет конфлікту, образ конфліктної ситуації, мотиви конфлікту і позиції конфліктуючих сторін і їх роль в аналізі конфлікту. Класифікація конфліктів і причини конфліктів.

Тема 3. Теорія механізмів виникнення конфліктів. Конфлікти типу А, Б, В. Залежність конфлікту від конфліктогенів. Закон ескалації конфліктів (формула

А). Залежність конфлікту від конфліктної ситуації й інциденту (формула Б). Залежність конфлікту від двох і більш конфліктних ситуацій (формула В). Поняття трансакції і їхні типи. Основні поведінкові характеристики Батька, Дорослого, Дитини. Алгоритм трансактного аналізу. Технологія управління конфліктом. Основний зміст керування конфліктом: прогнозування, попередження, стимулювання, регулювання і вирішення.

Тема 4. Конфлікти в суспільстві та в організації. Соціальні конфлікти як конфлікти у сфері всіх суспільних відносин (економічних, політичних, соціальних, сімейних, ідеологічних, правових, моральних, етичних).

Змістовий модуль 2. Організація та проведення соціологічного дослідження громадської думки

Тема 5. Програмування та організація дослідження. Соціальні і соціологічні дослідження. Категоріальний апарат соціологічного дослідження. Методологія, метод, методика, процедура, техніка соціологічного дослідження.

Тема 6. Вибірка та вибіркоче дослідження. Суцільне і вибіркоче обстеження. Генеральна і вибіркоче сукупність, репрезентативність вибірки. Загальні принципи побудови вибіркової сукупності.

Тема 7. Опитування, спостереження, аналіз документів як метод збору інформації. Загальна характеристика і класифікація методів збору первинної соціологічної інформації.

Тема 8. Обробка, аналіз та інтерпретація соціологічної інформації. Основні методи обробки соціологічної інформації. Застосування методів статистики при обробці і аналізі даних. Ряди розподілу. Статистичні таблиці. Графічне зображення соціологічних даних. Обчислення середніх величин. Кореляційний аналіз.

Теми практичних занять

Тема 1. Соціологія конфлікту як галузь соціології.

Тема 2. Характеристика конфлікту як соціального феномена.

Тема 3. Теорія механізмів виникнення конфліктів.

Тема 4. Конфлікти в суспільстві та в організації.

Тема 5. Конкретні соціологічні дослідження.

Тема 6. Вибірка та вибіркоче дослідження.

Тема 7. Опитування, спостереження, аналіз документів як метод збору інформації.

Тема 8. Обробка, аналіз та інтерпретація соціологічної інформації

Індивідуальні завдання

Студенти опрацьовують вузькі та актуальні питання дослідницького характеру в рамках кожної теми в наступних випадках: при відпрацюванні пропущених занять; при особливій практичній важливості матеріалу, при написанні есе, творчих робіт. Студенти аналізують практичні ситуації по

управлінню конфліктами, виконують тестування тощо.

За рішенням кафедри студенти на основі, отриманої в ході дослідження соціологічної інформації, готують доповіді на щорічну науково-теоретичну конференцію викладачів, співробітників та студентів ВНТУ.

Контроль

Поточний контроль, який здійснюється у формі фронтального контролю знань студентів під час практичних занять, тестування, колоквиум, заліку.

Оцінювання результатів навчання

Модуль	Колоквиум	Практичні заняття	Відвідування лекцій, поведінка на лекції (уважність, ведення конспекту, пунктуальність)	Бали
I	20	18	12	50
II	20	18	12	50
Семестр	40	36	24	100

Критерії оцінювання знань, умінь та навичок здобувачів

Рівень компетентності	За нац. шкалою	За шкалою ЕКТС	Критерії оцінювання
IV Високий (творчий) «5»	зараховано	A	Виставляється, якщо виявлено всебічні, систематизовані, глибокі знання матеріалу, який виноситься на контроль, уміння вільно виконувати завдання, передбачені програмою, знання основної і додаткової літератури, передбаченої програмою на рівні творчого використання.
III Достатній (конструктивний) «4»		B	Повні знання з питань і задач, що стоять перед студентом. Уміння викладати основні ідеї. Вміння професійно відстоювати свою точку зору. Припускаються несуттєві неточності у викладенні матеріалу та у відповідях.
		C	Достатньо повні знання з поставлених питань і задач. Вміння викладати основні ідеї. Здатність самостійно застосовувати вивчений матеріал на рівні стандартних ситуацій, наводити окремі власні приклади на підтвердження власних тверджень. Вміння доводити правильність своїх рішень. Несуттєві неточності у відповідях.
II Середній (репродуктивний) «3»		D	Студент може відтворити значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання та розуміння основних положень, з допомогою викладача може аналізувати матеріал, робити висновки. Пояснення неповні, нелаконічні, не завжди точні. Відповіді на питання неповні, містять неточності.
		E	Задовільні знання програмного матеріалу на рівні вищому за початковий. Здатність за допомогою викладача логічно відтворювати значну частину матеріалу. При відповіді на запитання виникають труднощі у деяких положеннях, відповіді не повні.
I Низький «2»	незараховано	FX	Теорією володіє на рівні фрагментів, викладає матеріал уривчасто. Утруднюється в обґрунтуванні рішень, на запитання викладача дає неправильні відповіді (40-60%), пояснення не до ладу. Самостійно, без допомоги викладача, не може сформулювати рішення задачі.
		F	Теорією володіє на рівні фрагментів, викладає матеріал уривчасто. Утруднюється в обґрунтуванні рішень, на запитання викладача дає неправильні відповіді (60-100%). Самостійно, без допомоги викладача, не може сформулювати алгоритм рішення задачі.

Політика курсу

Викладач та всі здобувачі, що вивчають цей курс, зобов'язуються дотримуватись таких положень [Кодекс етики ВНТУ](#), [Положення про академічну доброчесність студентів та науково-педагогічних працівників ВНТУ](#), [Положення про рейтингову систему оцінювання досягнень студентів у ВНТУ](#) та розуміють, що за їх порушення несуть особисту відповідальність.

Базові інформаційні ресурси

1. Здравомыслов А. Г. Социология конфликта: Учебное пособие для студентов высших учебных заведений. – М.: Аспект Пресс, 1996.
2. Конфліктологія: Підручник для студентів вищих навчальних закладів / Л.М.Герасіна, М.І.Панов, Н.П.Осіпова та ін. – Харків: Право, 2002.
3. Козаков В. Сучасна соціологія конфлікту : образ соціальної реальності // Соціологічна теорія: традиції та сучасність : Навчальний посібник / За ред. А. Ручки. – К.: 2007.
4. Конфлікти: Структура, ескалація, залагодження: Навч. посібник / А.М. Гірник; А.Ю. Бобро. - 2-ге вид., випр. і доп. - К.: Основи , 2004. - 172 с.
5. Марков Г.Н. Справочник по конфликтологии, общению, менеджменту. – СПб.: Альфа, 2000.
6. Слободянюк А. В. Психологія управління та конфліктологія [Текст] : навчальний посібник для практичних та семінарських занять / А. В. Слободянюк, Н. О. Андрущенко. – Вінниця : ВНТУ, 2010. – 120 с.
7. Соціологія: короткий енциклопедичний словник. Уклад.: В.І.Волович, В.І.Тарасенко, М.В.Захарченко та ін.; за заг. ред. В.І.Воловича. – К.: Укр. центр духовної культури, 1998.
8. Соціологія: терміни, поняття, персоналії. Навчальний словник-довідник /За заг. ред. В.М.Пічі. – К.: Каравела, 2002.
9. Паніна Н.В. Технологія соціологічного дослідження. Курс лекцій. – К.:Наукова думка, 1996. – 232 с.
10. Піча В.М. Соціологія: навчальний курс. Навчальний посібник для студентів вищих закладів освіти України. – К.: Каравела, 2000. – 248 с.
11. Соціологія: Підручник для студентів вищих навчальних закладів / За ред. В.Г.Городяненка. – К.: Видавничий центр "Академія", 2002. – 560 с.

Допоміжні інформаційні ресурси:

1. Соціологічна думка України / Захарченко М.В., Бурлачук В.Ф., Молчанов М.О. та ін. – К., 1996.
2. Рабочая книга социолога. – М., 1983.
3. Попова І.М. Соціологія: Пропевдичний курс. – К., 1996.
4. Ручка А.О., Танчер В.В. Курс історії теоретичної соціології. – К., 1996.
5. Слободянюк А.В. Значення соціології як науки та навчальної дисципліни в сучасному українському суспільстві [Текст] / А.В. Слободянюк // Вісник «ВПІ». – 2011. - №1.- С. 16-20.
6. Слободянюк А.В. Значення соціологічної інформації в процесі формування сучасної особистості (за результатами роботи Лабораторії соціологічних досліджень) [Текст] / А. В. Слободянюк // XL науково-технічна конференція професорсько-викладацького складу, співробітників та студентів університету, м. Вінниця, 2-4 березня 2011 року.
7. Слободянюк А.В. Психологія управління та конфліктологія: навчальний посібник для практичних та семінарських занять / А.В.Слободянюк, Н.О.Андрущенко. – Вінниця:

ВНТУ, 2010. – 120 с.

8. Слободянюк А. В. Сучасна освіта очима студентства (за результатами дослідження) [Текст] / А. В. Слободянюк, О. В. Чумаченко // Актуальні проблеми розвитку освіти і науки в умовах глобалізації. – Дніпропетровськ : Роял Принт, 2016. – С. 89-92.
9. Слободянюк А. В. Громадська думка як соціальний інструмент політичного режиму [Електронний ресурс] / А. В. Слободянюк, Ю. В. Сіденко // XLVI Науково-технічна конференція Інституту соціально-гуманітарних наук, 15-17 березня 2017 р. - Електрон. текст. дані. - Вінниця : ВНТУ, 2017. - Режим доступу: <https://conferences.vntu.edu.ua/index.php/all-hum/all-hum-2017/paper/view/2334/1740>.
10. Смелзер Н. Соціологія. – М., 1994.
11. Соціологія. Курс лекцій / Під ред. І.Ф.Безродного. – К., 1994.
12. Соціологія. Матеріали до лекційного курсу. / Під ред. В.П.Пічі. – К., 1996.
13. Черниш Н.Й. Соціологія. Курс лекцій. – Львів, 1996.
14. Шаповал Микита. Загальна соціологія. – К., 1996.
15. Ядов В.А. Социологическое исследование: методология, программа, методы. – М.,1987; Саратов, 1995.
16. Якуба О.О. Соціологія. Навчальний посібник для студентів. – Харків, 1996.

Електронні інформаційні ресурси

1. Слободянюк А.В. Методичні вказівки з дисципліни “Соціологія” [Електронний ресурс] / А.В.Слободянюк. — Вінниця : ВНТУ, 2016. — 24 с. — Режим доступу : <http://aslobodyanyuk.vk.vntu.edu.ua/file/9ef467d5d9a2d0ad748cdb11cbd98f36.pdf>
2. Черниш Н. Й. Соціологія: курс лекцій [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://chtyvo.org.ua/authors/Chernysh_Nataliia/Sotsiologhiia_Kurs_lektsii
3. Соціологія: підручник / за ред. В. Г. Городяненка. – К.: Академія, 2008 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://r.donnu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/667/3/Социология.pdf>
4. Пилипенко В. Є. Спеціальні та галузеві соціології [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://i-soc.com.ua/files/P/Pylypenko_Vyshnyak_Tancher_Specialni_ta_haluzevi_sociologhii_K_2004.pdf
5. Примуш М.В. Загальна соціологія [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://pidruchniki.ws/15840720/sotsiologiya/zagalna_sotsiologiya_-_primut_mv
6. Вербець В.В., Субот О.А, Христюк Т.А. Соціологія: Навчальний посібник [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://lib.oa.edu.ua/files/funds/works_oa/sociologija/%D0%92%D0%B5%D1%80%D0%B1%D0%B5%D1%86%D1%8C%20%D0%A1%D0%BE%D1%86%D1%96%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%8F%20%D0%9D%D0%B0%D0%B2%20%D0%BF%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1.pdf
7. Герасимчук А.А. Соціологія: навч. посібник [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://libfree.com/136245605-sotsiologiyasotsiologiya_gerasimchuk_aa.htm